

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci prejednávania dedičstva po poručiteľovi **F. M.**, na návrh **F. M.M.**, zastúpeného JUDr. Oľgou Liškovou, advokátkou v Poprade, Štefánikova 882/39, vedenej na Okresnom súde Liptovský Mikuláš pod sp.zn. 6 D 814/2011, o dovolaní navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 23. decembra 2011 sp.zn. 5 CoD 21/2011, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Žiline z 23. decembra 2011 sp.zn. 5 CoD 21/2011 a uznesenie Okresného súdu Liptovský Mikuláš z 11. októbra 2011 č.k. 6 D 814/2011-25 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súde Liptovský Mikuláš na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Liptovský Mikuláš uznesením z 11. októbra 2011 č.k. 6 D 814/2011-25 zamietol návrh na konanie o dedičstve v zmysle § 175x ods. 1 O.s.p. po poručiteľovi **F. M.**. V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že pre posúdenie návrhu navrhovateľa sa oboznámil so spisom bývalého Štátneho notárstva v Liptovskom Mikuláši sp.zn. D 1006/1971, ktorým bolo vykonané základné (pôvodné) dedičské konanie po menovanom poručiteľovi, z obsahu ktorého zistil, že dedičmi zo zákona po poručiteľovi boli v prvej dedičskej skupine **E. M.** a **I. M.**, pričom obaja dedičstvo prijali. Poručiteľ závet nezanechal. Podľa zákona účinného v čase smrti poručiteľa (§ 460 Občianskeho zákonníka) sú na základe zisteného skutkového a právneho stavu dedičmi len vyššie menované fyzické osoby (manželka a syn). Iba týmto patrí postavenie dedičov v konaní po uvedenom poručiteľovi a len oni sú oprávnení na podanie návrhu na začatie konania o novoobjavenom majetku. Keďže, vychádzajúc zo záverov skončeného základného dedičského konania, navrhovateľ nie je v postavení dediča

poručiť, potom nie je osobou oprávnenou na podanie takéhoto návrhu na dodatočné dedičské konanie. V závere odôvodnenia („na okraj vecí“) prvostupňový súd dodal, že pokiaľ je poručiť otcom navrhovateľa, potom si môže (navrhovateľ) svoje práva ako dediča uplatňovať už len v civilnom, sporovom konaní podaním žaloby v zmysle § 485 Občianskeho zákonníka.

Krajský súd v Žiline na odvolanie navrhovateľa uznesením z 23. decembra 2011 sp.zn. 5 CoD 21/2011 uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil. V dôvodoch rozhodnutia sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa a v zmysle § 219 ods. 2 O.s.p. skonštatoval správnosť dôvodov napadnutého rozhodnutia.

Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie navrhovateľ, navrhol ho spolu s uznesením súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. S odkazom na dôvody zamietnutia jeho návrhu prvostupňovým súdom dovolateľ poukázal na to, že už v návrhu uviedol, že v pôvodnom konaní štátne notárstvo uviedlo údaje dedičov bez relevantných dokladov, uviedlo ich nesprávne, a preto sú údaje dedičov povrchné, nepresné a neidentifikovateľné, k čomu priložil aj relevantné dôkazy a žiadal, aby v novom konaní boli údaje dedičov opravené v súlade s ich presnou identifikáciou, čo podľa názoru dovolateľa vyžadovalo vytýčiť pojednávanie a vec riadne preskúmať s účastníkmi konania. Tým, že súd prvého stupňa také pojednávanie nevytýčil, odňal navrhovateľovi možnosť konať pred súdom, preukázať svoju identitu, teda svoj pôvod, z akých rodičov pochádza, prečo sa nakopilo toľko chýb v jeho identifikácii, atď. Ide totiž o to, že navrhovateľ má vo svojich dokladoch aj nesprávne uvedené priezvisko, keď ešte pri vydávaní preukazu totožnosti (keď mal 15 rokov, t.j. v roku 1960) mu do dokladov uviedli priezvisko „M.“ a už vo všetkých nasledujúcich úradných dokladoch má takto uvádzané priezvisko. Z toho vyplýva, že navrhovateľ nemá inú možnosť nápravy chýb vtedajších štátnych a súdnych orgánov v jeho identifikácii, ako konanie pred súdom a táto možnosť mu postupom tak prvostupňového, ako aj odvolacieho súdu bola odobratá a tým bolo porušené aj Ústavou Slovenskej republiky garantované jeho právo na dedenie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátkou (§ 241 ods. 1 O.s.p.), prejednal dovolanie bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3

O.s.p.) skúmajúc najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Pokiaľ dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vydanému v tejto procesnej forme, je tento opravný prostriedok prípustný, ak smeruje proti zmeňujúcemu uzneseniu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo uzneseniu, ktorým odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností [§ 109 ods. 1 písm. c/] na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ O.s.p.) alebo potvrdzujúcemu uzneseniu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 239 ods. 2 písm. a/ O.s.p.), alebo ak ním bolo potvrdené buď uznesenie súdu prvého stupňa o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia (§ 239 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) alebo uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo jeho vyhlásenie za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Dovoláním napadnuté uznesenie nevykazuje znaky žiadneho z týchto rozhodnutí, prípustnosť dovolania preto z uvedených ustanovení nemožno vyvodit'.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale zaoberal sa i otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. Ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno dovoláním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 239 O.s.p. vylúčené. Pri skúmaní, či je dovolanie prípustné, sa dovolací súd zameral predovšetkým na okolnosti, ktoré dovolateľ v dovolaní namietal.

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa v zmysle tohto ustanovenia rozumie taký závadný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúca povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II ÚS 14/2001 z 13. novembra 2002 II ÚS 132/02, III ÚS 171/2006 z 5. apríla 2007).

Ako vyplýva z obsahu spisu (a je uvedené už vyššie v odôvodnení tohto uznesenia), súd prvého stupňa návrh na konanie o novoobjavenom majetku poručiteľa F. M. (ďalej len „poručiteľ“) zamietol s odôvodnením, že vychádzajúc zo záverov skončeného základného

dedičského konania po poručiteľovi, vedeného na bývalom Štátnom notárstve v Liptovskom Mikuláši pod sp.zn. D 1006/1971, navrhovateľ nie je v postavení dediča poručiteľa, a preto nie je osobou oprávnenou na podanie návrhu na dodatočné dedičské konanie. S týmto záverom súdu prvého stupňa sa v celom rozsahu stotožnil aj odvolací súd. Z odôvodnení prvostupňového, ani odvolacieho rozhodnutia sa však nedá zistiť, ako sa oba sudy nižšieho stupňa vysporiadali s navrhovateľovým vysvetlením súvisiacim s nezrovnalosťou ohľadne jeho mena a priezviska, ktoré vyplynuli z porovnania identifikácie navrhovateľa v návrhu na začatie konania podľa § 175x ods. 1 O.s.p. a v pôvodnom dedičskom konaní vedenom na bývalom Štátnom notárstve v Liptovskom Mikuláši pod sp.zn. D 1006/1971. Skutočnosť, že súd prvého stupňa, i odvolací súd (ktorý v odôvodnení svojho rozhodnutia odcitoval prakticky celú relevantnú časť odvolania navrhovateľa) sa uvedeným vysvetlením navrhovateľa nezaoberali, navodzuje dojem, že ho odignorovali a zrejme sa ani dôsledne neoboznámili s obsahom pripojeného spisu sp.zn. D 1006/1971 bývalého Štátneho notárstva v Liptovskom Mikuláši. Tomuto názoru dovolacieho súdu nasvedčuje skutočnosť, že aj keď je v uvedenom spise štátneho notárstva v prevažnej väčšine ako (jediný) syn poručiteľa označovaný „I.“ Melo (M.), narodený X., bytom Jalovec č.d. 40, v písomnom oznámení Miestneho národného výboru Jalovec, okr. Liptovský Mikuláš z 30. novembra 1971 (č.l. 8 dedičského spisu) MNV navrhol za preberateľov majetku (hnuteľného i nehnuteľného) poručiteľa určiť v 1/2 vdovu E. M. a v 1/2 syna „F.“ M. (aj keď bez uvedenia dátumu narodenia – pozn. dovolacieho súdu). Ide tak o skutočnosť nasvedčujúcu pravdivosti tvrdenia navrhovateľa, že „I.“ Melo (M.) a F. Melo (M.) nar. 10. marca 1945 (podľa údajov v spise pôvodného dedičského konania narodený X.) je jednou a tou istou osobou, čomu podporne nasvedčuje aj výpis z Listu vlastníctva č.82 (založený na č.l. 31 spisu), v ktorom je ako polovičný vlastník (v LV uvedeného nehnuteľného majetku) uvedený F. M., narodený 10. marca 1945, bytom Jalovec 78 a ako druhý polovičný vlastník je uvedený I. M., narodený 10. marca 1945, bytom Jalovec 78 s uvedením titulu nadobudnutia „D 1006/71“. Tento výpis z listu vlastníctva navrhovateľ pripojil k odvolaniu. V neposlednom rade ďalším z dôkazov, podporujúcim tvrdenie navrhovateľa o tom, že je oprávneným dedičom poručiteľovho majetku (ktorým bol aj v čase pôvodného dedičského konania), je fotokópia rodného listu navrhovateľa (č.l. 41 spisu). K posledne uvedenému listinnému dôkazu však treba dodať, že tento zrejme ku dňu rozhodnutia odvolacieho súdu (t.j. 23. decembra 2011) odvolací súd nemal k dispozícii. Vychádzajúc totiž z obsahu spisu spis bol

predložený súdom prvého stupňa odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní navrhovateľa 9. novembra 2011 (č.l. 36 spisu). Podľa žurnalizácie spisu, ako č.l. 41 je založená uvedená fotokópia rodného listu navrhovateľa, ktorá tvorila prílohu dokladu o zaplatení súdneho poplatku za odvolanie (č.l. 40 – aj keď v spise toto číselné označenie uvedené nie je – pozn. dovolacieho súdu), ktoré boli súdu prvého stupňa doručené poštou 22. novembra 2011, t.j. až po predložení spisu odvolaciemu súdu. Nakoľko sa v spise nenachádza úprava prvostupňového súdu na doposlanie posledne uvedených listín za spisom skôr predloženým odvolaciemu súdu a dovolaním napadnuté rozhodnutie je v spise založené na č.l. 37-39, možno prijať záver o tom, že o predmetnom listinnom dôkaze odvolací súd vedomosť v čase svojho rozhodovania nemal.

Vzhľadom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že pokiaľ mal súd prvého stupňa pochybnosti o aktívnej legitimácii navrhovateľa, resp. podľa názoru prvostupňového súdu podanie navrhovateľa, ktoré podľa svojho obsahu mohlo byť návrhom na začatie konania, nespĺňalo náležitosti návrhu v zmysle § 42 ods. 3 O.s.p. a § 79 ods. 1 O.s.p., následne dôsledne nepostupoval v zmysle § 43 ods. 1 O.s.p. a návrh zamietol napriek vysvetleniu navrhovateľa pri súčasnej existencii listinných dôkazov preukazujúcich s pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou, že syn poručiteľa označený v pôvodnom dedičskom konaní ako „I. M.“ a v tomto konaní navrhovateľ „F. M.“ je jednou a tou istou osobou, a teda osobou oprávnenou na podanie návrhu podľa § 175x ods. 1 O.s.p., ktoré tvrdenie navrhovateľa a dôkazy nebral na vedomie a ani nevysvetlil, prečo na ne neprihliadol, resp. ako ich vyhodnotil, pričom odvolací súd sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa bez toho, že by sa uvedenými skutočnosťami zaoberal, došlo takýmto postupom súdu k odňatiu možnosti navrhovateľovi konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p., je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Keďže aj uznesenie súdu prvého stupňa má vady, pre ktoré bolo potrebné v dovolacom konaní zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu, Najvyšší súd Slovenskej

republiky uznesenie tak odvolacieho, ako aj prvostupňového súdu zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, 3 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 2 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. júna 2012

JUDr. Ľubor Šebo, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová